

Загальна характеристика основних принципів діяльності детектива Бюро економічної безпеки України

*Доля Віталій Володимирович*¹

Опубліковано	Секція	УДК
03.12.2023	Право	342

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10254730>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена колу питань що стосуються загальної характеристики основних принципів діяльності детектива Бюро економічної безпеки України. Акцентовано та доведено, що існування системи принципів має винятково важливе значення з точки зору підтримання авторитету публічної служби й легітимації результатів роботи їх представників. Підкреслено й обґрунтовано, що професійна діяльність будь-якої службової особи має провадитися з неухильним дотриманням певної сукупності санкціонованих принципів. Наголошено на особливій важливості цього питання для детективів Бюро економічної безпеки України, що пояснюється прискіпливою увагою до установи з боку представників міжнародної й вітчизняної спільнот.

Виходячи з постановки мети здійснено загальну характеристику основних принципів діяльності детектива Бюро економічної безпеки України. Для забезпечення комплексності і структурності у розв'язанні цього питання було: 1) здійснено аналіз базової дефініції «принципи», виходячи з існуючих міркувань представників різних галузей соціальних наук; 2) сформульоване авторське бачення терміна «принципи діяльності детектива Бюро економічної безпеки України», як центральної дефініції у межах порушеної проблематики та надано характеристику останній; 3) визначено перелік основних принципів вказаних службових осіб (верховенство права, законність, пріоритетність додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб, оперативність, політична нейтральність та позапартійність, незалежність від інших, крім державних, інтересів, персональна відповідальність, справедливість, неупередженість, взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями); 4) охарактеризовано кожен із пропонованих основних принципів діяльності детектива Бюро економічної безпеки України за для докладного розуміння їх сутності; 5) виявлено дискусійні положення відносно окремих принципів зазначеної категорії працівників, спірні позицій щодо котрих можуть стати предметом самостійних наукових робіт.

За підсумками отриманих результатів з'ясовано виключну важливість принципів для діяльності детектива Бюро економічної безпеки України. Вкотре загострено увагу й доведено необхідність подальшого змістовного дослідження порушеного питання.

Ключові слова: верховенство права, взаємодія, законність, незалежність, службова особа, справедливість.

¹аспірант кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, Сумського державного університету (м. Суми, України), <https://orcid.org/0009-0007-0001-5252>

General characteristics of the main principles of detective activity of the Bureau of Economic Security of Ukraine

Abstract. The article is devoted to a range of issues related to the general characteristics of the main principles of activity of the detective of the Bureau of Economic Security of Ukraine. It is emphasized and proven that the existence of a system of principles is extremely important from the point of view of maintaining the authority of the public service and legitimizing the results of the work of their representatives. It is emphasized and substantiated that the professional activity of any official should be conducted with strict adherence to a certain set of authorized principles. The special importance of this issue for the detectives of the Bureau of Economic Security of Ukraine is emphasized, which is explained by the meticulous attention to the institution from representatives of the international and domestic communities.

Based on the goal setting, a general description of the main principles of the activity of the detective of the Bureau of Economic Security of Ukraine was carried out. To ensure complexity and structure in solving this issue, the following was done: 1) an analysis of the basic definition of "principles" was carried out, based on the existing considerations of representatives of various fields of social sciences; 2) the author's vision of the term "principles of activity of the detective of the Bureau of Economic Security of Ukraine" is formulated as a central definition within the framework of the problem, and the latter is characterized; 3) a list of the main principles of the specified officials is defined (rule of law, legality, priority of observing the rights, freedoms and interests of natural and legal entities, efficiency, political neutrality and non-partisanship, independence from other than state interests, personal responsibility, justice, impartiality, interaction with other state bodies, local self-government bodies, public associations); 4) characterized each of the proposed main principles of activity of the detective of the Bureau of Economic Security of Ukraine for a detailed understanding of their essence; 5) debatable provisions regarding certain principles of the specified category of workers, controversial positions regarding which can become the subject of independent scientific works were found.

Based on the results obtained, the exceptional importance of the principles for the activity of the detective of the Bureau of Economic Security of Ukraine was clarified. Once again attention has been sharpened and the need for further meaningful research of the raised issue has been proven.

Keywords: rule of law, interaction, legality, independence, official, justice.

Вступ

Одним з фундаментальних аспектів із точки зору ефективності представників корпусу публічної служби в Україні та легітимації результатів їх роботи є питання принципів діяльності останніх. Їхнє існування в національній правовій системі продиктоване наміром суверена додатково убезпечити учасників тих чи інших правовідносин від випадків неоднакового правозастосування, зловживань із боку вказаних осіб тощо.

З огляду на вказане, особливої уваги заслуговує проблематика принципів діяльності детективів Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ), як представників інституції, що монопольно протидіє основним правопорушенням в економічній сфері. Це, пов'язано з тим високим ступенем очікувань від установи та усвідомленням і визнанням гострої потреби дієвого захисту економічної сфери. Вказане, об'єктивно, потребує належного виконання й реалізації функцій детективами згаданого правоохоронного органу, що, в тому числі, передбачає неухильне дотримання відповідних принципів.

Беручи до уваги те, що БЕБ є новою інституцією в системі органів державної влади проблематика принципів діяльності її детективів не розкривалася в наукових доповідях і публікаціях. Різні аспекти комплексного питання правового статусу аналізованих службових осіб висвітлюються у дослідженнях Ю. В. Гаруста, В. І. Мельника, О. С. Старенького, О. С. Тарасенко В. Ю. Терехова та деяких інших. Із огляду на це, вказане питання можна вважати актуальним і таким, що вимагає вивчення та дослідження.

Мета пропонованої наукової праці полягає в здійсненні загальної характеристики основних принципів діяльності детектива БЕБ. Відповідно до умов мети поставлені наступні завдання: 1) здійснити аналіз базової дефініції «принципи»; 2) сформулювати авторське бачення терміна «принципи діяльності детектива БЕБ»; 3) визначити перелік основних принципів вказаних службових осіб; 4) охарактеризувати кожен із пропонованих основних принципів діяльності детектива БЕБ; 5) виявити дискусійні положення щодо окремих принципів зазначеної категорії працівників.

Результати

Зосереджуючись на висвітленні й аналізі окресленої проблематики перш за все вимагає осмислення і докладного теоретичного опрацювання фундаментальна дефініція «принципи». Тлумачні словники, переважно, містять наступні варіації трактування вищезгаданого поняття: 1) основне вихідне положення якої-небудь системи, теорії, ідеологічного напрямку тощо; 2) особливість, котра є обов'язковим атрибутом процесів створення, запуску або провадження котроїсь діяльності; 3) переконання, судження, норма, правило, яким керується хто-небудь у життєвих ситуаціях, поведінкових реакціях [1; 2; 3; 4, с. 1125]. Як бачимо, мовознавці сходяться у поглядах відносно різновидів змістовного наповнення аналізованого терміна. Безперечно, в літературі зустрічаються й інші, у тому числі діаметрально протилежні, погляди щодо бачення дефініції «принципи». В той же час, значна частина напрацювань у цій області свідчить про однаковість або суттєву схожість щодо розуміння вказаного поняття. Тому й ми у подальшій науковій розробці порушеної проблематики будемо виходити з окресленої базової траєкторії.

Інший вагомий аспект, котрий вартує уваги це хибне ототожнення вказаного поняття з терміном «засади». Одна із вагомих підстав аргументації свого переконання міститися у матеріалах судової практики. Зокрема, у Постанові Верховного суду у складі колегії суддів Третьої Судової палати Касаційного цивільного суду від 19.06.2019 р. (справа № 338/347/16-ц, провадження № 61-24054 св 18) [5] зазначається, що «однією із засад правової системи України є визнання і дія принципу верховенства права» [9]. Така ж думка зустрічається й у деяких оприлюднених судових документах (Рішення Подільського районного суду м. Києва від 13.07.2021 р. (справа № 758/1745/20) [6] та інших). Наведені позиції підтверджують думку про слушність розмежування вказаних дефініцій і дають змогу умовно зіставити їх як ширшу («засади») й вужчу («принципи») категорії.

Виходячи з цього, а також беручи до уваги деякі інші міркування, під «принципами діяльності детектива БЕБ» слід розуміти сукупність законодавчо передбачених фундаментальних й інколи не пов'язаних між собою позицій дотримання умов яких є обов'язковим під час провадження всіх видів службової діяльності. Пропоноване бачення цієї дефініції змістовно розкриває її сутність та дає змогу позиціонувати останню як самостійний і знаковий елемент адміністративно-правового статусу детектива.

Відносно конкретизації зазначених принципів, то насамперед слушно звернути увагу на ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 р. № 1150-IX [7], котрий містить невичерпний перелік принципів роботи однойменної установи.

Зважаючи на те, що детектив практично реалізує відповідні функції вказаної інституції більшість із законодавчо передбачених принципів лягають в основу процесуальної діяльності останнього. Більше того, такий знаковий нормативно-правовий акт для роботи детектива, як Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [8] оперує категорією «засади», що, з огляду на вищезазначене, виключає змогу їх висвітлення й подальшого аналізу. Стосовно іншого знакового документа – ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р. № 2135-XII [9], то принципи, передбачені ст. 4 відповідають окремим позиціям, викладеним у ЗУ «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 р. № 1150-IX [7]. На основі цього й усвідомлюючи те, які саме принципи мають безпосередній стосунок до діяльності детективів аналізованої установи пропонується наступна градація останніх: 1) верховенство права; 2) законність; 3) пріоритетність додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб; 4) оперативність; 5) політична нейтральність та позапартійність; 6) незалежність від інших, крім державних, інтересів; 7) персональна відповідальність; 8) справедливість; 9) неупередженість; 10) взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями [7]. Оглядово зупинимось й охарактеризуємо кожен із перерахованих позицій. Так, зокрема:

1. *Верховенство права.* Зазначена домінанта є фундаментальною для власне функціонування усієї національної правової системи. Винятково за умови неухильного дотримання цього принципу усіма учасниками різних груп охоронюваних законодавством правовідносин – можливо розраховувати на належне функціонування демократичної держави. Оскільки, якщо брати до уваги базове розуміння його сутності, то саме право, безальтернативно, є найвищим інструментом санкціонованого впливу на поведінку громадян.

Така ж логіка закладена і в ст. 8 Основного Закону, у якій наголошено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права [10]. Вказане, на думку нормотворця, передбачає пріоритетність положень згаданого нормативно-правового акта над іншими актами суб'єктів владних повноважень. У Рішенні КСУ від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 (справа № 1-33/2004) [11], зазначається, що верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені його історично досягнутим культурним рівнем [11]. Як бачимо, Конституційний Суд України висловлює позицію стосовно ширшого розуміння цього принципу. Наголошується увага на потребі урахування інших визнаних соціальних регуляторів (моралі, традиції, звичаї тощо), котрі користуються авторитетом у суспільстві протягом тривалого часу.

У контексті діяльності детектива БЕБ, йдеться про неухильне дотримання усталених правових порядків (в тому числі вищестоящих актів законодавства), заснованих на ідеях соціальної справедливості, свободи, рівності і не суперечивши моральним засадам суспільства. Така думка впливає з огляду на публічне розуміння сутності однойменного принципу, а також беручи до уваги особливості побудови й функціонування вітчизняної правової системи. Оскільки, норми національного законодавства приймаються, насамперед виходячи з актуальних суспільних запитів, покликаних забезпечити справедливість та рівність населення, охорону й дієвий захист прав і законних інтересів тощо. Не менш важливим є і проблематика моралі, з огляду на

розуміння її поняття й сутності [1; 2; 3; 4, с. 690] та усвідомлення ролі останньої у соціальних процесах.

Вбачається, що на практиці детектив виконуючи власні завдання й реалізуючи функції зобов'язаний у всіх випадках дотримуватись усталених правових порядків, не виходячи за межі санкціонованих обмежень. У свою чергу, самі такі «рамки» сформовані й санкціоновані на основі запитів населення, будучи орієнтованими на формування сприятливих правових умов у державі.

Усвідомлюючи вищевикладене, а також ураховуючи першочергове місце в аналізованому законодавчому акті й значення такого принципу його дотримання є критично важливе для аналізованих службових осіб. Оскільки, невідповідність дій детективів БЕБ, невідворотно, призведе до низки негативних наслідків, що позначиться на самій установі.

2. *Законність.* Зазначений принцип також має виключне значення для діяльності детективів БЕБ із позиції легалізації підсумків роботи установи. Центральна ідея принципу законності, як вважають більшість провідних дослідників (В. В. Копейчиков [12], Л. В. Мелех [13, с. 9-10], О. І. Осауленко та О. І. Панько [14, с. 61-62], О. В. Петришин [15, с. 518] й інші), полягає в реалізації правових форм і методів управлінської діяльності з неухильним дотриманням існуючих вимог та умов, закріплених у нормах, котрі регулюють певні суспільні відносини.

З огляду на це, можемо вказати, що діяльність детектива БЕБ повинна провадитися лише у рамках чинного законодавства, сприяючи підтримці правопорядку в державі. Переконані, що при таких умовах, із одного боку, слушно розраховувати на мінімізацію проявів зловживань цією категорією службових осіб (як самотійно, так і виконуючи розпорядження чи доручення керівної одиниці), а з іншого – досягнення поставлених цілей у законні способи. Останнє, вважаємо, має критичне значення, зважаючи на те, що БЕБ перейняло на себе підслідність, у тому числі бувших підрозділів податкової міліції ДФС України. Як відомо, ці суб'єкти часто піддавались критиці, у тому числі й необґрунтованій, з боку представників громадянського суспільства й іноземних партнерів за прояви порушення вимог аналізованого принципу. Тому, новостворена установа (й, відповідно, її працівники) фактично є заручником посиленого «тягара» відповідальності за неухильне дотримання принципу законності під час вжитку заходів із протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

3. *Пріоритетність додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб.* Вказаний аспект також має неабияке значення та береться до уваги під час виконання завдань й реалізації функцій детективами БЕБ. Ієрархічно, на найвищому рівні, закріплено засаду непорушності прав і свобод людини (ст. 21 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [10]). При цьому вказані права і свободи гарантуються та не можуть бути скасовані [10], що свідчить про стійкість й важливість намірів держави з точки зору правової охорони й захисту останніх. Це підтверджується й конституційною нормою про недопущення прийняття нових або ж внесенні змін до чинних законодавчих актів, якщо їх положення звужують зміст і обсяг наявних прав та свобод [10]. Якщо йдеться про їхнє визнання на найвищому рівні, то під час діяльності детективів цій позиції має відводитися пріоритетне місце.

Тим паче, обрання й неухильне слідування Україною проєвропейського курсу подальшого розвитку, безальтернативно, вимагає приділення особливої уваги проблематиці додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб, а також вжитку санкціонованих заходів із недопущення необґрунтованого погіршення їхнього становища. Успішна реалізація державної правозастосовної політики за цим вектором з боку детективів БЕБ позитивно вплине, як на саму інституцію, так і на імідж нових підходів до регулювання інституту державної служби.

Слід також зауважити, що додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб є важливим й із позиції слідування більшості ключовим цілям, визначеним Національною стратегією у сфері прав людини, затвердженою Указом ПУ від 24.03.2021 р. № 119/2021 [16]. Як відомо, метою вказаного документа є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника у процесі формування та реалізації державної політики, здійснення повноважень органів державної влади й органів місцевого самоврядування, ведення господарської діяльності [16]. Вочевидь, що така ціль у повній мірі відповідає аналізованому принципу детективів БЕБ та має систематично досягатися під час виконання всіх відповідних завдань інституції.

4. *Оперативність.* Питання своєчасного й належного вирішення завдань та реалізації функцій детективами БЕБ, особливо в сучасних безпрецедентно складних реаліях, є критично важливим. Вбачаємо, що не потребує додаткової аргументації загальновизнана думка про важливість оперативного усунення деструктивної дії різних подразників на економічний сектор. Оскільки, інші варіанти розвитку подій, неодмінно, призведуть до багатьох ускладнень економічного характеру. Маємо також розуміти, йдеться про широкий діапазон різнорівневих взаємопов'язаних і взаємозалежних зв'язків, на чому наголошують провідні дослідники (В. І. Мельник [17, с. 157-158; 18, с. 3, 32, 129, 132-133], Ronis Sh. R [19, с. 8] й деякі інші). Тому існують реальні підстави припускати про дійсну імовірність уповільнення чи (або) ускладнення перебігу значимих процесів.

Очевидно, що закріплена домінанта стосовно оперативної протидії правопорушенням, які посягають на функціонування економіки держави є вагомим складником пропонованої системи принципів детективів БЕБ. Слід також урахувувати широку підслідність і, відповідно, навантаження на співробітників органу. З огляду на це, оперативне й належне розв'язання одних протиправних діянь забезпечить досягнення високих показників у послідовних провадженнях.

5. *Політична нейтральність та позапартійність.* Не виникають вагання і в доцільності відсутності публічно декларованої приналежності до різних політичних партій, течій, рухів. П. 1 ч. 2 ст. 20 ЗУ «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 р. № 1150-IX [7] передбачено, що працівники однойменної установи не можуть бути членами або брати участь у створенні чи діяльності політичних партій [7], що, об'єктивно, унеможливорює політичну діяльність цих осіб. Така практика є цілком слушною і виправданою, відповідаючи фундаментальним засадам державної служби й забезпечує рівновагу між політичними партіями в Україні. Слід відмітити, що це має значення й у контексті можливого зловживання впливом для досягнення різних цілей, шляхом використання переваг адміністративних ресурсів.

Із огляду на це, питання політичної нейтральності та позапартійності є важливим принципом для детективів БЕБ. У той же час, хотілося б зауважити, що законодавчо заборонено бути лише членами або брати участь у створенні чи діяльності політичних партій [7], тобто зареєстрованого згідно з законом добровільного об'єднання громадян (ст. 2 ЗУ «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. № 2365-III [20]). Поза увагою залишаються різні течії, рухи прихильники яких мають консолідовану думку, відносно певного кола суспільних питань, що несе деякі ризики. Дійсно, нерідко, складно ідентифікувати такі нетрадиційні форми об'єднань, які, потенційно, можуть впливати хід перебігу якихось процесів чи тенденцій, зазвичай, локального чи регіонального масштабів, але все ж ця проблематика вимагає поглибленого й змістовного окремого опрацювання.

6. *Незалежність від інших, крім державних, інтересів.* Логіка має місце й щодо наявності вказаного принципу, як одного з ключових у роботі детективів БЕБ. Оскільки,

відповідний суб'єкт, будучи представником національної мережі публічних інституцій, зобов'язаний системно задовольняти відповідні суспільні запити (належно й своєчасно виконувати поставлені завдання і реалізовувати функції), то йдеться про виключну необхідність безальтернативного орієнту на державні інтереси. Виконання всіх цих намірів (у рамках персоніфікованого компетенційного блоку й інституційних і організаційних можливостей) – обов'язкова мета кінцевих підсумків роботи останніх.

Узагальнено, для змістовного розуміння, слід мати на увазі, що у цьому власне проявляється сутність і відображається ключове призначення всіх вказаних суб'єктів – постійне задоволення та (або) відстоювання вищезгаданих інтересів. Адже, будь-який такий орган являє собою самостійний і критично важливий елемент цілісного державного механізму, котрий реалізує один чи декілька напрямів державної політики. Близькі за змістовним наповненням судження висловлюють провідні українські науковці (О. С. Дніпров [21, с. 178-179; 22, с. 109-110], Б. І. Стахура [23, с. 14-5; 24, с. 121-122, 157], В. М. Юрах [25, с. 91-92; 26, с. 110, 354-355] і багато інших) акцентуючи увагу на тому, що кінцеві результати мають призводити до об'єктивізації державних планів, тобто задоволення відповідних інтересів. При цьому ураховуємо ст. 5 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [10], відповідно до якої носієм суверенітету, а також і єдиним джерелом влади в державі є народ [10]. Більше того, законодавець уточнює, що реалізація відповідного санкціонованого спектру прав здійснюється, як безпосередньо, так і через органи державної влади й органи місцевого самоврядування [10]. Вказана ж позиція зустрічається в одному з Рішень КСУ від 05.10.2005 р. № 6-рп/2005 (справа № 1-5/2005) [27], у якому відмічається, що вся влада належить народові й реалізується вищезгаданими шляхами. Виходячи з розуміння наведеної існуючої моделі взаємовідносини соціуму і держави слід зазначити, що, природно, не може існувати альтернативних інтересів, котрі мають бути «взяті на озброєння» під час роботи детективів аналізованої інституції. Оскільки, сам народ визначає такі інтереси й провадить різні заходи для отримання очікуваних намірів у перспективі.

У той же час, не виправдано вести мову про задоволення інтересів певної групи, зазвичай, об'єднаної спільною метою, наявністю міжособистісних зв'язків, практиками координації своїх дій тощо. Переконані, в цьому разі порушуватиметься баланс суспільних потреб, викривлятимуться форми й методи діяльності самої інституції, виникатимуть певні суттєві ризики, що викликатимуть сумніви у ефективності і неупередженості всього органу. З огляду на це, мова йде лише про державні інтереси й досягнення необхідних показників за всіма напрямками роботи лише у законні способи.

7. *Персональна відповідальність кожного працівника.* Проблема випадків відсутності індивідуалізації відповідальності співробітників тієї чи іншої установи раз за разом виникала у нещодавньому минулому. Зважаючи на широку компетенцію деяких із їх числа, стрімку, нерідко не обґрунтовану, зміну законодавства та відсутність тривалих правозастосовних практик у певній області, виникали обставини, які унеможливлювали застосунок механізмів притягнення до відповідальності конкретних працівників. Внаслідок чого, неправомірне діяння де-юре було поза межами національного правового поля, що несло певні суттєві ризики. З одного боку, можна вести мову про можливі зловживання уповноважених осіб, у тому числі за рахунок їх схиляння до вжитку цих заходів, а із іншого – підрив авторитету публічного органу та знецінення становища інституту державної служби.

Слушним буде визнати і віддати належне, що з часом, особливо після чіткого визначення політико-правового вектора державного будівництва, спостерігається помітне зменшення кількості проявів такої законодавчої недосконалості. У новостворених інституціях, під різними кутами, особлива увага присвячена питанням персоналізації відповідальності службових осіб. Наприклад, п. 5 ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про

Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 р. № 794-VIII [28] нормативно закріплений принцип персональної відповідальності кожного працівника однойменного правоохоронного органу [28]. Маємо стійке розуміння, що існування цього принципу, у контексті організації й безпосередньої діяльності БЕБ, надасть позитивний ефект. Його наявність у профільному законодавчому документі, ураховуючи очікування від інституції, є неодмінною вимогою часу та своєрідним доцільним трендом для новостворених вітчизняних суб'єктів публічного права.

8. *Справедливість*. Питання справедливості також, на наш погляд, не вимагає зайвої аргументації, зважаючи на характер і сутність цієї категорії й ураховуючи її констатуюче та визначальне значення для національної правової системи. Користуючись авторитетною думкою К. П. Горбенко, яка переконує, що йдеться про досягнення стану адекватності суспільних зусиль, шляхом відновлення гармонії соціального світу, порушеної внаслідок діяльності чи бездіяльності певних суб'єктів [29, с. 81, 174-175], хочеться зазначити, робота аналізованих службових осіб не може провадитися інакшим чином. Вказана логіка мотивується тим, що потенційні альтернативні варіанти розвитку подій, у перспективі, невідворотно, суттєво погіршуватимуть відношення до інституції в суспільстві, негативно позначаючись на рівні легітимації останньої. Безперечно, йдеться про діяльність у законодавчих рамках, яка, при цьому, має реалізовуватись з урахування вказаного принципу. В практичному плані, мається на увазі вжиття таких заходів, які, з одного боку, відповідатимуть характеру і ступеню складності котрогось підвідомчого чи підслідного питання, а із іншої сторони – суперечливо не позначатись на самому державному органі.

Тому, під час виконання відповідних завдань і реалізації функцій детективи БЕБ мають діяти виходячи з міркувань обґрунтованості й доцільності застосування свого компетенційного інструментарію (подавати клопотання про застосування співмірного заходу забезпечення кримінального провадження, звертатися з розумним строком продовження негласної слідчої (розшукової) дії тощо). Очевидно, що не останню роль у цьому аспекті відграватимуть професійні компетентності вказаних службових осіб, досвід трудової діяльності та обставини в певній ситуації. Вказане також свідчить про гостру потребу ретельного визначення тих осіб, із числа особового складу, які здатні, за рахунок персонального бекграунду, розв'язати відповідну проблему оптимальними шляхами. Інакше викладаючи думку, мається на увазі своєчасне досягнення бажаних показників, зберігши баланс між санкціонованими шляхами вирішення проблеми та уникненням появи негативного відтінку для роботи аналізованої установи.

9. *Неупередженість*. Такій домінанті відведена своя важлива роль у діяльності детективів БЕБ. Безперечно, в роботі співробітників цієї установи не доцільно вести мову про перевалювання одних обставин над іншими, незалежно від того, про які види і ступінь зв'язків йдеться. Службова особа, котра практично реалізує функції досліджуваної установи, апріорі, не може керуватися будь-якими намірами, що надаватимуть переваги іншим учасникам правовідносин. Навіть ігнорування, на перший погляд, не суттєвих декларативних нюансів, продиктованих аналізованим принципом може призвести до значних зміщень акцентів у діяльності детективів БЕБ. Це, також може супроводжуватись перейняттям вказаної моделі поведінки іншими співробітниками породжуючи нові й посилюючи ступінь існуючих ризиків для зазначеної інституції. З огляду на це, важливим є питання стійкого дотримання принципу неупередженості детективів інституції у повсякденній роботі цього суб'єкта.

10. *Взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями*. Зважаючи на характер, враховуючи специфіку та усвідомлюючи потребу ефективної роботи детективи вказаного суб'єкта взаємодіють з широким переліком груп учасників правовідносин. Важливою перевагою

цієї консолідації є додаткова реальна змога виявити проблемні позиції в частині протидії правопорушенням, котрі посягають на функціонування національної економіки. Тим паче, що представники новоствореної інституції всіляко декларують і, що важливіше, системно організовують й беруть участь у спільних міроприємствах, присвячених широкому діапазону проблем із забезпечення функціонування систем економічної безпеки України. Вочевидь, що зазначений принцип має важливе значення, з точки зору можливості повноцінного застосування поточного інструментарію установи.

Загалом, слід відмітити, що діяльність детективів БЕБ має будуватися на безальтернативному дотриманні значної кількості важливих принципів. Порівняно з більшістю іншими суб'єктами публічно-правових відносин, котрі реалізують правоохоронні функції (Державне бюро розслідувань, Національна поліція України, Національне антикорупційне бюро України, Служба безпеки України та інші) для цієї інституції законодавчо закладено найширший перелік таких домінант. У той же час, вважаємо, що профільним документом визначено фундаментальні відповідні аспекти роботи детективів зазначеного центрального органу виконавчої влади. Переконані, їх перелік не є вичерпним і слушно вести мову про неухильне дотримання (за законодавчо допустимими винятками та з урахуванням об'єктивних умов) принципів, котрі покладені в основу функціонування вітчизняного державного апарату (врахування суспільної думки, професіоналізм працівників, відсутність проявів насильства, економічності, науковості тощо). Слід вказати, що є певні зауваження відносно повноти нормативного охоплення деяких чинних принципів БЕБ, зокрема політичної нейтральності та позапартійності, а також справедливості.

Висновки

Відповідно до поставленої мети здійснено загальну характеристику основних принципів діяльності детектива БЕБ. Результати такої характеристики полягають у наступному: 1) проаналізовано популярні загальні підходи щодо розуміння смислового навантаження поняття «принципи»; 2) сформульовано бачення дефініції «принципи діяльності детектива БЕБ», як сукупність законодавчо передбачених фундаментальних й інколи не пов'язаних між собою позицій дотримання умов яких є обов'язковим під час провадження всіх видів службової діяльності; 3) запропонований авторський погляд щодо кількості основних таких принципів (верховенство права, законність, пріоритетність додержання прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб, оперативність, політична нейтральність та позапартійність, незалежність від інших, крім державних, інтересів, персональна відповідальність, справедливість, неупередженість, взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями); 4) охарактеризовано кожен із пропонуєваних принципів діяльності детектива БЕБ; 5) виявлено дискусійні положення щодо окремих принципів зазначеної категорії працівників.

Список використаних джерел

1. Дмитрієв О. Словник UA. Портал української мови та культури. Веб-портал: «Портал української мови та культури Словник.ua». 2019. URL: <https://slovyk.ua/> (дата звернення: 14.08.2023).
2. Тлумачний словник української мови «E-slovník». Веб-портал: «dan.com». URL: <https://eslovyk.com> (дата звернення: 14.08.2023).
3. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». Веб-портал: «УКРЛІТ.ORG». URL: <http://ukrlit.org/slovyk> (дата звернення: 14.08.2023).

4. Бусел В. Т. та ін. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000. Київ ; Ірпінь : Перун. 2005. 1728 с.
5. Постанова Верховного Суду: Постанова від 19 червня 2019 р. (справа № 338/347/16-ц, провадження № 61-24054 св 18). *Веб-портал: ipLex*. 2019. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=82858030&red=10000357a3d9b756138943aeb76dbbd2aa9bcf&d=5> (дата звернення: 14.08.2023).
6. Рішення Подільського районного суду м.Києва: Рішення від 13 липня 2021 р. (справа № 758/1745/20). *Веб-портал: YOU CONTROL*. 2021. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/101118853/> (дата звернення: 14.08.2023).
7. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28 січня 2021 р. № 1150-IX // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20> (дата звернення: 14.08.2023).
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
9. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
10. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР1700-VII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): Рішення від 2 листопада 2004 р. № 15-рп/2004 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
12. Лисенков С. Л., Копейчиков В. В. Теорія держави і права. Київ. 2003. 135 с.
13. Мелех Л. В. Принципи і вимоги законності у правозастосовній діяльності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2008. № 2. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyku/nvsvy/02_2008/08mlvupd.pdf (дата звернення: 15.08.2023).
14. Осауленко О., Панько О. Зміцнення законності у правозастосовному процесі. *Право України*. 2004. № 12. С. 61–68.
15. Цвік М. В., Петришин О. В., Авраменко Л. В. та ін. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Харків : Право. 2009. 584 с.
16. Національна стратегія у сфері прав людини: Стратегія, затверджена Указом Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021. *Веб-портал: Офіційного інтернет-представництва Президента України*. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537> (дата звернення: 15.08.2023).
17. Мельник В. І. Загальна характеристика структури системи економічної безпеки України. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*, 2020. № 1. С. 155–159.

18. Мельник В. І. Адміністративно-правові засади організації та функціонування системи економічної безпеки України: дис. ... д-р юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2021. 485 с.
19. Ronis Sh. R. Economic security: neglected dimension of national security? Center for Strategic Conferencing, Institute for National Strategic Studies. Washington, D. C. : National Defense University, 2011. 116 p.
20. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text> (дата звернення: 15.08.2023).
21. Дніпров О. С. Поняття та функції державної влади: сучасні правові підходи. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2015. № 6. С. 177–179.
22. Дніпров О. С. Парадигма виконавчої влади в Україні: адміністративно-правовий аспект: дис. ... д-р юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2019. 498 с.
23. Стахура Б. І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів. 2016. 23 с.
24. Стахура Б. І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів. 2016. 180 с.
25. Юрах В. М. Ефективність функціонування органів виконавчої влади в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 6. Т. 3. С. 89–93.
26. Юрах В. М. Адміністративно-правове регулювання участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади: дис. ... д-р юрид. наук : 12.00.07. Кривий Ріг. 2020. 431 с.
27. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 103 Конституції України в контексті положень її статей 5, 156 та за конституційним зверненням громадян Галайчука Вадима Сергійовича, Подгорної Вікторії Валентинівни, Кислої Тетяни Володимирівни про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої, четвертої статті 5 Конституції України (справа про здійснення влади народом): Рішення від 05 жовтня 2005 р. № 6-рп/2005 (справа № 1-5/2005) // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-05#Text> (дата звернення: 15.08.2023).
28. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 р. № 794-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 16.08.2023).
29. Горбенко К. П. Справедливість як соціальний екзистенціал громадянського суспільства: дис. ... канд. філос. наук (д-ра філософії) : 09.00.03. Вінниця, 2020. 205 с.